

Van: Informatieplatform Asphalt Stinkt Landelijk, waarin omwonenden en andere betrokkenen bij asphaltbedrijven samenwerken.

Contact: asphaltstinktlandelijk@gmail.com
RJ Schimmelpenninckhof 7, 7417ZB DEVENTER

Deventer, 2 maart 2024.

Recent werden wij geattendeerd op de Internetconsultatie Omgevingswet I en W milieu 2025, waarop wij de volgende reacties hebben:

Omwonenden en gezondheid

Kijkend naar de doelen van de Omgevingswet, waaronder verbetering van het leefmilieu en het zekerstellen van een veilige en gezonde leefomgeving, is het schokkend dat uit de nota van toelichting blijkt dat nog steeds omwonenden en onafhankelijke onderzoeks- en adviesraden niet als stakeholders (belanghebbenden) worden gezien. Zij zijn niet betrokken bij de voorbereidingen van dit besluit.

Omwonenden zijn belanghebbenden omdat bedrijven schadelijke stoffen uitstoten in hun leefomgeving. Zij ondergaan de schadelijke gevolgen van die emissies. Hun gezondheid hangt in belangrijke mate af van de kwaliteit van de leefomgeving. Zij zijn afhankelijk van de overheid voor bescherming tegen deze schadelijke uitstoot. Bedrijven streven vooral naar winstmaximalisatie en continuïteit, en nemen lang niet altijd verantwoordelijkheid voor het leefmilieu.

Het OVV-rapport van april 2023, eerdere rapporten als van de commissie Van Aartsen, en zeer recent de Expertgroep rondom Tata-steel, alle rapporten concluderen dat de overheid omwonenden te weinig beschermt tegen de schadelijke emissies van bedrijven. Steeds blijkt dat gezondheidseffecten niet benoemd worden en niet gewogen worden, hoewel voor inwoners de kwaliteit en duur van hun leven op het spel staat. Omwonenden en onafhankelijke milieu- en gezondheidsdeskundigen zouden alsnog geraadpleegd moeten worden.

Over het geheel van het Verzamelbesluit missen wij de belangrijkste voorwaarde waaronder bedrijven mogen produceren, namelijk dat ze geen schade toebrengen aan de gezondheid van omwonenden en andere inwoners van Nederland.

Ook bij de toelichting op de effecten van de wetswijziging wordt vrijwel uitsluitend gekeken naar de financiële en administratieve lasten voor bedrijven. Ter vergelijking: de behandeling van een patiënt met longkanker kost meer dan 100.000 euro, los van het leed en de pijn die veroorzaakt wordt. Het verlies aan gezonde levensjaren en aan arbeidspotentieel wordt ook niet geteld. Deze kosten worden gedragen door de getroffen inwoners en door de maatschappij, maar ze worden mede veroorzaakt door de bedrijven.

Emissies van asphaltcentrales

Asfaltcentrales zijn niet te beschouwen als doorsnee-stookinstallaties. Feitelijk zijn het verwerkers van enorme afvalstromen van de olie-industrie en van de wegenbouw. Daarom is het terecht dat zij apart worden opgenomen in de regelgeving. De afzonderlijke vermelding mag niet leiden tot een milder regime van

vergunningverlening, toezicht en handhaving dan in de oude situatie, en niet milder dan het regime dat geldt voor bedrijven met een vergelijkbare aantasting van het leefmilieu. In het bijzonder geldt dit voor de meet- en rapportageverplichtingen en de minimalisatieverplichting van de emissies. Ook aangescherpt toezicht dat vanwege dwingende (lokale) omstandigheden is geregeld middels maatwerkvoorschriften dient in stand te blijven, en dient niet te worden beëindigd met deze voorgestelde wetswijziging. Het argument dat de wijziging neutraal uitpakt omdat de versoepeling voor het ene bedrijf weggestreept kan worden tegen de aanscherping voor een ander bedrijf is niet steekhoudend, omdat de omstandigheden en kwetsbaarheden van de leefomgeving sterk per bedrijf kunnen verschillen.

De asfaltcentrales verwerken grote hoeveelheden granulaat van oud-asfalt, waarin naast verweerde bitumen een onbekende hoeveelheid onbekende vervuiling aanwezig is. Bitumen zijn een restproduct van olieraffinaderijen. Het is de zware oliefractie die als residu overblijft na destillatie van de bruikbare lichte koolwaterstoffen. Deze bitumen bevatten naast complexe koolwaterstofverbindingen, ook verontreinigingen, waaronder zwavelhoudende verbindingen en (zware) metalen. Bij verhitting van deze grondstoffen in de asfaltcentrales ontstaan schadelijke emissies door het uitdampen van vluchtige organische verbindingen, of door het na-kraken en/of onvolledig verbranden van de zware fractie van de bitumineuze grondstof. Door de hoge temperaturen in de installatie kunnen onbekende chemische reacties plaatsvinden tussen de aanwezige dampen en de in de bitumen ingesloten verontreinigingen.

In de nabije toekomst zal oud asfaltgranulaat vaker als grondstof voor nieuw asfalt worden gebruikt. Dit gebeurt in aanzienlijk hogere mengverhouding (tot 100%) met andere bestanddelen, waaronder nieuwe bitumen, dan nu gebruikelijk is. De bitumen die uit de olieraffinaderijen komen zullen meer verontreinigd zijn dan voorheen, omdat strengere zuiverheidseisen worden gesteld aan de destillaten. De gebruikte grondstoffen voor de asfaltproductie hebben daarmee vanuit milieuperspectief een afnemende kwaliteit.

Regelgeving emissiemetingen bij asfaltcentrales

4.2.1. Milieueffecten, emissie- en monitoringseisen benzeen en PAK bij asfaltcentrales

Dit besluit stelt eisen aan de periodieke monitoring van de emissies van PAKs en benzeen van asfaltcentrales. Beide stoffen staan op de ZZS-lijst van het RIVM waarvan de uitstoot geminimaliseerd dient te worden, evenals de uitstoot van VOS (vluchtige organische stoffen). Een continue monitoring van de uitstoot van deze stoffen is noodzakelijk om te controleren of de uitstoot van de installatie voldoet aan de van toepassing zijnde emissie-eisen. Het continue meten van PAKs is niet mogelijk. Het continue meten van benzeen wel. Er zijn enkele asfaltcentrales die een continue benzeenmeter hebben of in voorbereiding hebben.

Uit het brancheonderzoek van Bouwend Nederland blijkt dat er een correlatie is tussen de uitstoot van PAKs en benzeen.

De huidige situatie is dat asfaltcentrales, na toepassing van emissiereducerende technieken in het afgelopen jaar, bij vooraf aangekondigde metingen, er toch nog in slagen overschrijdingen van PAK of benzeen te realiseren.

Experimenten:

Eindhoven: in de zwarte trommel ingespoten actieve kool, Bergen op Zoom: actieve kool nabehandelingsfilter, en Hoogblokland: indirecte verwarming zwarte trommel. Zolang er geen goede verklaring is waarom dit gebeurt, moet de regelgeving de burgers beschermen tegen de fluctuerende uitkomsten van metingen.

Een oplossing voor de korte termijn is het verplicht stellen van een continue benzeenmeting als monitor, naast de verplichte metingen. Om de ongerustheid van burgers weg te nemen zouden de meetresultaten openbaar moeten zijn. Een volgende stap is geaccrediteerd continu meten.

De druk van de overheid op hogere recyclingpercentages enerzijds en anderzijds de verhoogde emissies zoals in het brancheonderzoek van Bouwend Nederland beschreven (zie beneden), maakt het ingewikkeld om daadwerkelijk emissies te reduceren. De overheid gebruikt het [stappenplan beoordeling vermijdings- en reductieprogramma](#) activiteitenbesluit. Hierin staat "emissiesituatie: huidig en trendmatig", dit impliceert dat bedrijven proactief op toekomstige emissiereductie moeten acteren. De praktijk blijkt dat er net onder of boven de emissie grens gebleven wordt, als er gemeten wordt. Er wordt blijkbaar gestuurd op de maximale vergunningsgrenzen. Dit is een extra argument om continue te meten, want de druk vanuit de overheid op meer recycling is hoog.

Documentnummer: D-200888550

Versie: 1-07-2022

1. Inleiding

Uit onderzoek is gebleken dat bij meerdere asfaltcentrales de emissienorm voor benzeen van 1 mg/Nm³ wordt overschreden bij de productie van P(artieel) R(ecycling)-asfalt (hierna 'PR-asfalt', d.w.z. asfalt met de toevoeging van asfaltgranulaat). Ook bij KAS is de concentratie aan benzeen in het afgas van de asfaltcentrale hoger dan de per 1 januari 2016 geldende norm bij de productie van PR-asfalt. Nu de verhoogde concentratie aan benzeen een branche breed probleem blijkt te zijn, is door de brancheorganisatie VBW van Bouwend Nederland in mei 2020 een uitgebreid onderzoek opgestart bij verschillende type asfaltcentrales. Doelstelling van het onderzoek was inzicht te krijgen in de herkomst of het ontstaan van de benzeenemissies tijdens het asfaltproductieproces. De resultaten van het onderzoek zijn juli 2021 gepresenteerd. Een belangrijke conclusie uit het onderzoek is dat de benzeenemissie ontstaat in de recyclingtrommel waarin het asfaltgranulaat wordt gedroogd en verwarmd. Daarnaast worden aanbevelingen gedaan die mogelijk tot een lagere benzeenemissie leiden.

Uit eigen onderzoek bij andere door KWS geëxploiteerde installaties is gebleken, dat maatregelen welke de benzeenemissie reduceren ook de emissie van PAK reduceren.

In een van de artikelen (4. 130, lid 3 sub B) wordt gesteld dat geen zwaveloxiden gemeten hoeven te worden door asfaltbedrijven die niet zijn uitgerust met apparatuur voor het verminderen van de emissie van zwaveloxiden. Aangezien zwaveloxiden een zeer slecht effect hebben op de leefomgeving, en omdat emissies te voorkomen zijn, bijvoorbeeld door scherper toe te zien op de kwaliteit van de grondstoffen, is het onacceptabel dat deze meetverplichting zou vervallen.

Vanwege de sterk variabele kwaliteit van de grondstoffen van asfalt, en hun grote bijdrage aan de schadelijke emissies bij asfaltinstallaties, is het volstrekt onvoldoende om eenmaal per jaar de uitstoot te meten.

Wij sluiten ons daarom geheel aan bij het pleidooi van Milieuvizier (van Uffelen) van 14 februari 2024 ten aanzien van continuemeting van emissies in plaats van eenmaal per jaar.

Voorts willen we opmerken dat benzeen-emissies maar ten dele een indicatie zijn voor PAK-emissies. Het is daarom aan te bevelen daarnaast ook naftaleen als lichtste en meest-voorkomende en vluchtige PAK continu te bemonsteren.

Aanvullende opmerkingen

Met betrekking tot achtergrondvervuiling en cumulatie-effecten verwijzen wij naar het Schone Lucht Akkoord in 2020 gesloten tussen Rijk, provincies en steeds groter wordend aantal gemeenten. Doel is verbetering van de luchtkwaliteit door de aanpak van bronnen van luchtverontreiniging waarbij industrie met name wordt genoemd. Gemeenten die dit akkoord ondertekend hebben committeren zich aan extra inzet op het gebied van verbetering van het NVTH-stelsel en het Voorzorgsbeginsel. Centraal, landelijk Toezicht en Handhaving geeft een betere garantie op goede en onafhankelijke bescherming tegen schadelijke uitstoot van bedrijven.

Ervaringen met VTH

Het stuk van OD.NL over asfaltbedrijven, zomer 2022, waarin onrust onder omwonenden gesignaleerd wordt, vinden wij schokkend. Ten eerste zijn er blijkbaar zaken die onrust onder omwonenden kunnen geven. Ten tweede staat alles in dienst vanuit de overheid om bedrijven te laten produceren, en niet om de gezondheid van omwonenden te beschermen.

Niet de uitstoot van gevaarlijke stoffen wordt door de overheid gedefinieerd als het probleem, maar de onrust van omwonenden.

Onze ervaringen met bevoegd gezag en VTH-trajecten zijn wisselend. In Overijssel bleek recent sprake te zijn van corruptie, metingen en meetrappen zijn niet echt betrouwbaar. Meldingen van overlast worden door waarnemers van de Omgevingsdienst ontkend, terwijl ze voor omwonenden goed waarneembaar zijn. Het bevoegd gezag volgt niet altijd het advies om te handhaven zodra door de Omgevingsdiensten wel overtredingen worden vastgesteld. Als een boete opgelegd wordt, wordt die niet altijd geïnd. Op een gemeentelijke website werden onjuiste meetrappen geplaatst als reactie op vele klachten over stankoverlast. Hiermee probeerde VTH aan te geven dat er geen reden tot klagen was, alles was immers in orde. Deze foutieve rapporten zijn inmiddels verwijderd. Deze rapporten zijn dus waarschijnlijk niet bestudeerd en/of niet begrepen.

Op een andere manier dan in het recente rapport over Fraudebeleid, waarin beschreven wordt hoe bijvoorbeeld "Toeslagenouders" vermorzeld werden door de wantrouwige overheid, zo worden sommige bewonersgroepen ook tegengewerkt, ontmoedigd, informatie wordt laat verspreid op feestdagen of in vakanties, problemen worden gebagatelliseerd, gezondheidsklachten belachelijk gemaakt, mensen voelen zich niet serieus genomen, er werd op onjuiste gronden spreekrecht ontnomen op een informatieavond voor omwonenden, nota bene in aanwezigheid van een aantal raadsleden. Omgevingsdiensten sturen soms zelf geen waarnemer meer, meldingen over geluids- en geuroverlast worden administratief afgedaan.

Een inventarisatie van de ervaringen met het VTH-stelsel zou een volledig beeld kunnen geven. Toezicht en handhaving zouden landelijk geregeld moeten worden, waarbij democratische controle en onafhankelijkheid voorop staan.

Samenvattend

- 1- Omwonenden (en op hun belangen gerichte, onafhankelijke milieu- en gezondheidsdeskundigen) zouden alsnog uitgebreid geraadpleegd moeten worden, omdat zij tot nu toe niet gezien zijn als stakeholders.
- 2- De belangrijkste voorwaarde waaronder bedrijven mogen produceren is dat ze geen schade toebrengen aan de gezondheid van omwonenden en andere inwoners van Nederland, en aan de leefomgeving.
- 3- Behalve de zeer overzichtelijke kosten voor bijvoorbeeld metingen door bedrijven, zouden ook de maatschappelijke, menselijke en persoonlijke kosten van ziekte veroorzaakt door bedrijven berekend en meegeteld moeten worden. De behandeling van een patiënt met longkanker kost bijvoorbeeld meer dan 100.000 euro, los van het leed en de pijn die veroorzaakt wordt, het verlies aan gezonde levensjaren en aan arbeidspotentieel. Deze kosten worden gedragen door de getroffen inwoners en door de maatschappij, maar ze worden veroorzaakt door de bedrijven. Zij behoren ook deze kosten te dragen.
- 4- Asfaltcentrales zijn niet te beschouwen als doorsnee-stookinstallaties. Feitelijk zijn het verwerkers van enorme afvalstromen van de olie-industrie en van de wegenbouw. De afzonderlijke vermelding mag niet leiden tot een milder regime van vergunningverlening, toezicht en handhaving dan in de oude situatie, en niet milder dan het regime dat geldt voor bedrijven met een vergelijkbare aantasting van het leefmilieu. In het bijzonder geldt dit voor de meet- en rapportageverplichtingen en de minimalisatieverplichting van de emissies.
- 5- Een continue monitoring van de uitstoot van alle schadelijke stoffen van asfaltbedrijven is noodzakelijk om te controleren of de uitstoot van de installatie voldoet aan de van toepassing zijnde emissie-eisen. Een oplossing voor de korte termijn is het verplicht stellen van een continue benzeenmeting als monitor, naast de verplichte metingen. Benzeen-emissies zijn maar ten dele een indicatie zijn voor PAK-emissies. Het is daarom aan te bevelen ook naftaleen als lichtste en meest-voorkomende en vluchtige PAK continu te bemonsteren. Om de ongerustheid van burgers weg te nemen zouden de meetresultaten openbaar moeten zijn. Een volgende stap is geaccrediteerd continu meten.
- 6- Wij sluiten ons daarom geheel aan bij het pleidooi van Milieuvizier (van Uffelen) van 14 februari 2024 ten aanzien van continue meting van emissies in plaats van eenmaal per jaar.
- 7- Aangezien zwaveloxiden een zeer slecht effect hebben op de leefomgeving, en omdat emissies te voorkomen zijn, bijvoorbeeld door scherper toe te zien op de kwaliteit van de grondstoffen, is het onacceptabel dat deze meetverplichting zou vervallen.
- 8- Met betrekking tot achtergrondvervuiling en cumulatie-effecten verwijzen wij naar het Schone Lucht Akkoord, in 2020 gesloten tussen Rijk, provincies en steeds groter wordend aantal gemeenten.

- 9- Centraal, landelijk Toezicht en Handhaving geeft een betere garantie op goede en onafhankelijke bescherming tegen schadelijke uitstoot van bedrijven.
- 10-Niet de uitstoot van gevaarlijke stoffen wordt door de overheid gedefinieerd als het probleem, maar de onrust onder omwonenden. De uitstoot moet aangepakt worden, omwonenden verdienen steun.
- 11-Een inventarisatie van de ervaringen van omwonenden met het VTH-stelsel zou een volledig beeld kunnen geven.

Namens het Informatie Platform Asfalt Stinkt Landelijk,

René van der Burgt, Niek van der Loo, Ron Rust, Rogier van Wijk, Geert, Emir Talic, Paul de Boeij, Lei Slijpen, Jenneke de Graaf, Paul Speckens, Pieter Kwaadgras,